

Περί Μουσικών συνόλων της ΕΡΤ

Γιώργου Κατραλή

Ο συνεχής και ανηλεής αποκλεισμός των επαρχιωτών συνθετών και όσων δεν μετείχαν στα πολιτικά κέντρα εξουσίας από το πρόγραμμα των Μουσικών συνόλων της ΕΡΤ, είναι το θέμα του παρόντος άρθρου.

Δεν αμφισβητεί κανείς ότι το κλείσιμο της ΕΡΤ είναι μια ακόμα σοβαρή και στοχευμένη εθνική υποχώρηση. Παρ' όλο το διεφθαρμένο ηγετικό πυρήνα της, που εξέθρεψε σκάνδαλα, αποκλεισμούς και πολιτικοκοινωνικές σκοπιμότητες, εν τούτοις το χαμηλόμισθο προσωπικό της έδινε το στίγμα του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας, διασφαλίζοντας την εθνική μας ταυτότητα και συνέχεια. Όταν παρακολουθούσες την ΕΡΤ ένοιωθες οικεία. Μια κλασική συναυλία, η απ' ευθείας μετάδοση της Κυριακάτικης λειτουργίας, τα ντοκιμαντέρ για ευπαθείς ομάδες, ιστορικές έρευνες, πολιτισμός, εκπομπές τέχνης, συγκροτούσαν ένα τείχος αντίστασης στη παγκοσμιοποίηση και ένα θύλακα Ελληνισμού. Η ΕΡΤ προσέφερε ως Κρατική υπηρεσία τα αυτονόητα, αυτά που φαντάζουν αδιανόητα για την ιδιωτική τηλεόραση, που εισήγαγε τη χαλαρή ηθική, τον αφελληνισμό και εσχάτως την άθλια τουρκική γλώσσα και τα ελεεινά τούρκικα σήριαλ στα σπίτια μας. Στην Ελλάδα της παρακμής, όποιος κάνει σωστά τη δουλειά του, θεωρείται ήρωας. Γι' αυτό και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να ηρωοποιούμε την ΕΡΤ ως διοικητική οντότητα, αλλά μόνο τους ταλαντούχους και χαμηλόμισθους υπαλλήλους της, που προσέφεραν τη γνώση και τον ενθουσιασμό τους για μια δικαιότερη κοινωνία και μια καλύτερη Ελλάδα.

Αυτά σε ότι αφορά το τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό πρόγραμμα, γιατί τα Μουσικά Σύνολα δυστυχώς λειτουργούσαν ως θεραπευίδα των εταιρειών δίσκων και χρησιμοποιούνταν από μια κλειστή ομάδα συνθετών, που έχοντας πρόσβαση στα κέντρα εξουσίας, λεηλατούσαν λυμαίνονταν και νέμονταν ένα από τα μεγαλύτερα αγαθά του Πολιτισμού μας όπως είναι η Συμφωνική Ορχήστρα.

Η Εθνική Συμφωνική ορχήστρα της ΕΡΤ, μόνο ...Εθνική δεν ήταν. Η εκφυλιστική προσήλωσή της στη Δυτική μουσική (γερμανικά και γαλλικά έργα ήταν η κύρια ενασχόλησή της με λίγους "εκλεκτούς" Έλληνες για το άλλοθι της ύπαρξής της και της χρηματοδότησής της), η ιδεολογική ανεπάρκεια των διευθυντών της, μαζί με την χρόνια ύπνωση της ελληνικής κοινωνίας, συντέλεσε στο να αναιρέσει το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε. Να υπηρετεί δηλαδή την ελληνική δημιουργία. Για αυτό και δεν προσέφερε στη κοινωνία ελληνική παιδεία, αλλά μια κατεύθυνση αμφίβολη που είχε ως πρότυπο την δυτικοευρωπαϊκή κουλτούρα.

Δεκάδες Έλληνες συνθέτες προσπαθούσαν χρόνια να κλείσουν μια συνάντηση με τον εκάστοτε διευθυντή. Όταν αυτό γινόταν (σπανίως) εισέπρατταν καθολική άρνηση εκτέλεσης των έργων τους. Δεν απαντούσαν ποτέ στα γραπτά αιτήματα συναδέλφων, ως όφειλαν ως δημόσια υπηρεσία, και ήταν ένας πυλώνας παρακράτους. Γι' αυτό από τη μεταπολίτευση και μετά οι ορχήστρες της ΕΡΤ, δεν ανέδειξαν ούτε ένα Έλληνα δημιουργό, που να έχει τις προδιαγραφές να ξεπεράσει τα σύνορα της πατρίδας μας. Οι ίδιοι και οι ίδιοι συνθέτες, μοιράζονταν με θαυμαστή σύμπνοια τις εργατοώρες των άξιων μουσικών της Ορχήστρας, χωρίς να καταφέρουν να πείσουν με τα έργα τους για τη μονοπωλιακή χρήση των Μουσικών Συνόλων. Δεν πρέπει βέβαια να αγνοήσουμε και την εκτέλεση έργων άξιων συνθετών (με πολιτική δύναμη όμως) που αποτέλεσαν το άλλοθι αυτής της αλαζονικής, προκλητικής και αντεθνικής τακτικής και συμπεριφοράς.

Αναλώθηκαν χιλιάδες εργατοώρες για να συνοδεύουν οι ορχήστρες ...ροκ τραγουδιστές, να εξυπηρετούν τις Εταιρίες δίσκων, να ηχογραφούν αμφίβολες παραγωγές, να κάνουν αφιερώματα στην...Μεξικάνικη μουσική και να αφαιρούν από τους μουσικούς τη δυνατότητα να υπηρετήσουν

την τέχνη τους με υψηλές προδιαγραφές. Οδηγήθηκαν να εκτελούν έργα κατώτερα της ικανότητάς τους και σταδιακά να συμβιβαστούν με την προχειρότητα.

Όποιος διαμαρτυρόταν χαρακτηριζόταν γραφικός. Η συνεχής επίκληση του συνδρόμου, «του πανταχόθεν βαλλόμενου από ξένα κέντρα εξουσίας Έλληνα», ως ένα βαθμό απέδωσε καρπούς, αφού οποιαδήποτε αντίθετη άποψη καταγράφηκε περίπου ως ιδιόρρυθμη και ιδιοτελής. Με τη σιωπηλή απάθεια της κοινωνίας οι πολιτικά ισχυροί παγίωσαν τα σχέδιά τους χωρίς αντίδραση και αντίσταση, συμμετέχοντας στην «κοσμογονία» της παγκοσμιοποίησης.

Στη διεύθυνση των μουσικών συνόλων έπρεπε να προίσταται άτομο με υψηλή παιδεία και κουλτούρα, με ισχυρή θέληση να δημιουργήσει ελληνικό κίνημα διεθνούς εμβέλειας, να είναι Έλληνας και Ελληνολάτρης. Το κυριότερο να δώσει τη δυνατότητα στους Έλληνες πολίτες να γνωρίσουν την αληθινή εικόνα της δημιουργικότητας των εγχώριων συνθετών και του σύγχρονου πολιτισμού της πατρίδας μας. Αντί αυτού ηγήθηκαν άτομα που ο μοναδικός στόχος τους ήταν να διατηρήσουν τη θέση τους και να προασπίσουν το κύκλο που τους ανέδειξε.

Το ζήτημα της αδιαφάνειας και του αποκλεισμού των επαρχιωτών συνθετών δεν μπορεί να περιοριστεί σε καθαρά καλλιτεχνικά κριτήρια αλλά υπεισέρχεται στην υποχώρηση των ηθικών και κοινωνικών αξιών. Κανείς από αυτούς που ασκούσαν εξουσία δεν ενδιαφερόταν. Η επανεκλογή, η αναρρίχηση ακόμα πιο ψηλά, ήταν το μοτίβο της μεταπολίτευσης και είχε ως σύμμαχο την ελληνική κοινωνία.

Στην Αρκαδία, προ Καλλικράτη, η Νομαρχία χρηματοδοτούσε κάθε χρόνο τα Μουσικά Σύνολα της ΕΡΤ, που επισκέπτονταν το Λεωνίδιο αντί 30000 ή 40000 ευρώ για μια συναυλία!!! Το κράτος δηλαδή επιδοτούσε ...το κράτος. Η συνέπεια είναι γνωστή. Οι Δήμοι και οι Νομαρχίες καταχρεωθήκαν και κατέληξαν να λειτουργούν ως χωματερή της κεντρικής εξουσίας. Ποιός τολμούσε να κριτικάρει το τρελό πάρτι εκείνης της εποχής της αφθονίας και της "μέθης";

Η κεντρική πολιτική σκηνή (Ν.Δ, ΠΑΣΟΚ) με "έξοχη" επικοινωνιακή πολιτική επικαλούμενη το χάος που έφερε η ελεύθερη αγορά και ο οικονομικός ανταγωνισμός, παγίωσε την αναξιοκρατία ως φυσικό επακόλουθο μιας θολής εποχής και συνέχισε να κυβερνά ανενόχλητη από ιδεολογικούς ανταγωνιστές. Ακόμα και οι εφημερίδες, που στα παλιότερα χρόνια έδιναν βήμα στις διαφορετικές απόψεις, ελεγχόμενες τώρα από την οικονομική ολιγαρχία, μεταμορφώθηκαν σε μια έντυπη παραλλαγή της Ιδιωτικής Τηλεόρασης προασπίζοντας τα εμπορικά συμφέροντα των ιδιοκτητών τους.

Σε αυτή τη σήψη συμμετείχε ενεργά η ΕΡΤ. Οι εκάστοτε Υπουργοί στηριζόμενοι στα προβεβλημένα πρόσωπα, ουσιαστικά εκχωρούσαν σ' αυτά, ένα αντικείμενο που δεν γνώριζαν πιστεύοντας ότι πράττουν το ορθό. *Ποια είναι η εθνική πολιτική για την ελληνική συμφωνική μουσική* είχα ρωτήσει μία σύμβουλο του Υπουργείου Πολιτισμού. *Μα να διορίζει ο υπουργός τους καλλιτεχνικούς διευθυντές*, μου απάντησε κυνικά, αλλά και με έκπληξη για την αναίδειά μου.

Τώρα που όλα στέρεψαν με τα μνημόνια και το άλγος της καθημερινής επιβίωσης δεν αφήνει περιθώρια για πολιτισμό και τέχνη, μπορεί να ακουστεί και να καταγραφεί η αλήθεια. Η συμφωνική μουσική ήταν στο περιθώριο και έτσι θα μείνει για πολύ καιρό. Η ΕΡΤ μπορούσε να ήταν το καταφύγιο των ελλήνων συνθετών, αλλά δυστυχώς υπήρξε ο διώκτης τους. Εύχομαι ένας νέος φορέας να απορροφήσει τους εκλεκτούς μουσικούς της και ένας πυλώνας γνώσης και ικανότητας να μη χαθεί για την πολύπαθη πατρίδα μας. Όταν η Ελλάδα θα ξαναποκτήσει στόχους, όραμα και ανεξαρτησία, όταν αλλάξουμε και σταματήσουμε να ανεχόμαστε αυτά που μας οδήγησαν στον κοινωνικό, οικονομικό και ηθικό κατήφορο, τότε μπορεί οι Έλληνες πολίτες να ανακαλύψουν την χαμένη γενιά των συνθετών της μεταπολίτευσης. Σε αυτούς αφιερώνω την παρούσα παρέμβασή μου.

Τρίπολη 16-6-2013

Γιώργος Κατραλής

ΥΓ. Για την ενίσχυση των απόψεών μου διαβάστε από την εφημερίδα *Δημοκρατία* της 27.09.2011 το κείμενο της Κωνσταντίνας Γαρνέλη.

Ο συνθέτης Ηλίας Ανδριόπουλος αυτή τη φορά «ξαναχτυπά» ζητώντας εξηγήσεις από τη διοίκηση της ΕΡΤ για τον αποκλεισμό του έργου του τόσο από τα ραδιόφωνα της ΕΡΑ όσο και από τα μουσικά σύνολα της ΕΡΤ.

Ο κ. Ανδριόπουλος στην επιστολή του καταγγέλλει το σκόπιμο «κόψιμό» του και κάνει λόγο για «πολιτικές παλιανθρωπιές» που εγείρουν σοβαρό θέμα ηθικής τάξεως. Μάλιστα, όπως αναφέρει, παρά το γεγονός ότι ως χώρα φέτος τιμούμε τον Οδυσσέα Ελύτη, τα μουσικά σύνολα αρνούνται να παίξουν τους «Προσανατολισμούς» στην καινούργια τους μορφή. «Μετά το αίτημά μου να μη χρησιμοποιείται το τραγούδι από το ΠΑΣΟΚ, αυτόματα σταμάτησε και το σύνολο της μουσικής μου από τα δημόσια ραδιόφωνα αλλά και από τις δύο συμφωνικές κρατικές ορχήστρες και τη χορωδία, που έχουν συσταθεί για να προβάλλουν κυρίως το έργο Ελλήνων συνθετών. Αντ' αυτού, ο διευθυντής της ΕΡΑ Δημήτρης Παπαδημητρίου προβάλλει μονίμως τη μουσική του και την ευνοούμενή του Φωτεινή Δάρρα» καταγγέλλει ο συνθέτης, ενώ εστιάζει τους λόγους του αποκλεισμού του σε... κυβερνητικό δάκτυλο. «Ποτέ δεν έκλεισα το στόμα μου, αλλά και ποτέ δεν μίλησα άνευ λόγου. Εάν δεν απαντηθεί το ερώτημά μου, θα απαγορεύσω εγώ από την ΕΡΤ τη μετάδοση της μουσικής μου και των τραγουδιών μου. Γνωρίζω ότι ούτε ευαίσθητοι είναι οι αρμόδιοι ούτε διακατέχονται από λεπτότητα. Είναι χοντρόπετσοι, αλλά οφείλω να το κάνω για λόγους αυτοσεβασμού. Θέλω να τους εκθέσω στον κόσμο. Τον Ανδριόπουλο δεν τον καταργεί κανένα κόμμα. Τον καταξιώνει το έργο του κι οι καλλιτέχνες σε τέτοιες δύσκολες εποχές δεν πρέπει να σιωπούν» καταλήγει, μιλώντας στη «δημοκρατία». Θυμίζουμε ότι το τραγούδι που ο συνθέτης δεν επιθυμούσε να συνδέεται με το ΠΑΣΟΚ είχε ταυτιστεί με το κόμμα εξαιτίας ενός στίχου («τρεις του Σεπτέμβρη να περνάς»), ο οποίος, όπως είχε διευκρινίσει ο ίδιος, απευθυνόταν στην επανάσταση του 1843 της οποίας ηγήθηκε ο Μακρυγιάννης και όχι στα γενέθλια του ΠΑΣΟΚ.

Γιώργος Κατραλής

www.giorgos-katralis.gr

Συνθέτης, Καθηγητής ανωτέρων θεωρητικών και σύνθεσης

Καλλιτεχνικός διευθυντής του Αττικού Ωδείου Τρίπολης

www.attikoodeiotripolis.gr

28^{ης} Οκτωβρίου 18. Τρίπολη, 22100. Tel.-Fax.2710223832

Email Address: gkatral@otenet.gr attodtri@otenet.gr